

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԵԱՐԻԱ

Տարեկան 12 ֆր.
Տեղամաս 6 «

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ
2 քիւ մէկ ծրարով
Տարեկան 14 ֆր.
Վեցամաս 7 ֆր.

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 ֆր.
Վեցամաս 1.50 »

ԿԱՆԽԻԿ

Մանուկան տղը
20 ամսիկով

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ՀԱՍՑԻ

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARN A (Bulgarie)

Редация

на ВѢСТНИКЪ

„Иравункъ“

ВАРНА (България)

Գրութիւնք եւ

չեն տրուիր

ԱՆՅԱԶՈՂ ՓՈՐՁ ՄԸ

Մինչ ամէն կողմէ, արտասահմանի ամէն անկիւններէ, բաղձացեալ միութեան իրագործումի լուրր կը սպասուէ անհամբեր, Ամերիկայէ նոր երկպառակութեանց և իրարանցումի ձայներ կը հասնին:

Ինչու այս գալթակղերի լուրերը Ամերիկայի Մ. Նահանգներէն մեզ հասնին, ուր բնակող հայու թիւնը արտասահմանի էն ոգեւորեալ գաղութը կը ներկայացնէ:

Մեր ներկայ թուով հրատարակուած Նիւ-Եօքքի նամակը այս «ինչու»ն ըստ բաւականի կը պարզէ: Որովհետեւ, կրսէ նա, այն կողմի Դաշնակցականները՝ որ քիչ առաջ միութեան բաղձացող կը ներկայանային, այսօր իրենց կեղծիքը դուրս տուին ու միութեան հակառակորդ կը ներկայանան: Եւ իսկապէս ալ Ամերիկայի մէջ Դաշնակցականները միութեան դէմ դրօշակը պարզած կերեւան ալլեա:

Ինչ աւելի արգահատելի քան այն եսասէր ճիգերը որ կըլլան հոն Դաշնակցականներու կողմէ, որոնք նոյնիսկ իրենց վերջին ձեռնարկներով կուգան գործնականապէս ապացուցանել թէ իրենք ազգին վստահութիւնը չեն վախճել, թէ՛ իրենք իրենց կուսակցութեան անունով ազգին օժանդակութեան չեն կրնար դիմել, թէ իրենք հաւաստանցիկներու ինքնապաշտպանութեան միջոցներ չեն կարող մատակարարել պահանջուած լայն շրջանակին մէջ, ինչ որ անհրաժեշտ պէտք է: Իսկ իրենց այս անուժ ու լքուած կացութեան երեւակայական բարեօրոյթ մը ընելու համար անուղղակի միջոցներու կը դիմեն. կարգ մը միամիտներէ կամ միամիտ-բարեմիտներէ ինքնապաշտպանութեան յանձնարար մը չը կ'ըզմեն: Այս յանձնարար մը իրեն պաշտօն կուտայ ժողովրդէն դրամ հաւաքելով Անդրանիկին և ուրիշ յեղափոխութիւն հասցնելու: Բայց ո՞րու միջոցաւ. ինչ ճամբաւով: Այս գաղտնիք է:

Այդ գաղտնիքին խորը թափանցիկ չգիտի ուղեիք, եթէ չգիտնայինք թէ այն Յանձնախումբի անդամները յայտնի կամ ծածուկ Դաշնակցականներ են, ինչ որ իրենց ընթացքը արդէն ցոյց կուտայ դժբաղդաբար: Հետեւապէս Հայ. Յեղ. Դաշնակցութեան ձեռքը պիտի յանձնուին հաւաքուելիք գումարները. գոնէ այսպէս կը հաւատայ Ամերիկայի Հայոց ստուար մեծամասնութիւնը, և այս պատճառաւ ալ չի մասնակցիր հանգանակութեան, և անոր նոյնիսկ արգելք կը հանդիսանայ. որովհետեւ խմբական յեղափոխութեան վրայ հաւատք չունի, որովհետեւ Դաշնակցականները առանձին իրեն վստահութիւն չեն ներշնչել:

Բայց դիցուք թէ Դաշնակցականները շատ վստահելի եղած ըլլան. չէ՞ որ այսօր նոյնիսկ այդ Յանձնախումբին գոյութիւն տալով, իրենք ալ կը խոստովանին թէ ժողովուրդը Դաշնակցութեան անկողնի քանի մը խանութպաններու կամ վաճառականներու վրայ կը վստահի. ասով իրենք ալ կուգան հաստատել մեր սկիզբէն ի վեր պաշտպանած այն դէպք թէ գործին մէջ վստահելի տարրեր մտցնելու է:

Մենք սա մասին ուրախ ենք որ գոնէ Ամերիկայի Դաշնակցականները այս ճշմարիտ պէտքը ըմբռնած են. միայն կը ցաւինք որ զանի ժողովուրդին աչքին առջեւ իրեն վարագոյր կը գործածեն, որուն ետեւը իրենք պահուած են, առանց ո' եւէ իսկական բարեփոխութեան: Չենք ցաւիր իրենց այս վերջին ձեռնարկին անյաջող ելքին համար, որովհետեւ կը յուսանք թէ սա նոր դաս մը կըլլայ իրենց հասկնալու թէ՛ անպայման կերպով Ազգ. Յեղ. Միութիւնը մը կազմելէ զատ ուրիշ ճամբայ չկայ մեր կուսակցութիւններու առջեւ:

ԳՈՒՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԵՐԻՔ

Խեղճութեան մէջ հերիք կեանքի մաշեցիր, Խեղճ հայ պանդուխտ, ո'ն. ալ ոսքի ելիր դու. Թող այդ կեանքը շնորհ, տեսնուի Կաղնուան կոռնիկ պատրաստ եղեր և արքուն:

Վերջ տու որքիդ, ո'ն, հըպարտ եղիր միշտ. Մի շար այդպէս, այլ որոտա՛, այլ գոտա՛, Մի ըսեր քե՛ անծայր և մեր տերունի վիշտ, Թող քու վիշտը անգործ կոռնիկ մեջ պտտկայ:

Օտար հողեր հերիք դուն քափառական, Թշուառութեան խաչը կոռնիկը առած, Զրկանքներդ ընկճուած խեղճ ստանդական, Միև յոյսերու փառեցար աչքդ վեր յառած:

Եւ աղօթիդ մեջքն որքա՛ն ջերմեւանդ, Արդեօք ազգիդ ազատութիւն խընդեցիր, Որքա՛ն արցունք արդեօք ջիւղ և անարատ, Հայրենիքիդ համար Տիրոջ քափեցիր...

Ու չի գիտար որ Տերն անունը կոռնիկ միայն Որ գերութեան սեւ, կոռն շրջան ալ փշրած իրենց քաղղիկն ճամբան կոռնիկ կը բաւան Բռնաւորին և մահուան դէմ յաղթապան:

Թո՛ղ այդ կեանքը, ո'ն, ալ ոսքի ելիր դու, Միտք ու հոգիդ վստահութիւն կոռնիկ սեւ ջաւնով Հայրենիքիդ, ազգիդ քաղղի ազատութիւն:

— Ահա՛ յոյսը՝ ահա քաղղիդ ապահով: ԱՀԱՐՈՆ

Ռուստուք

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՍՕՖԻԱ, 7 Փետրուար

Յունվար 27ին կիրակի, կատարուեցաւ տեղւոյ թաղ. Էւրոհրդոյ ընտրութիւնը, բայց մի քանիներ համեմատականի մնացած ընտրութիւնը կիրակի վերջնական ընտրութիւնը կատարուելով ընտրուեցան 7 անձեր որոնք առհասարակ արժանաւոր մարդիկ են: Ներկայիս կարգադրութեան կաբօտ շատ գործեր կան որք աշաւուրջ գործունէութիւն կը պահանջեն: Նորընտիր թաղ. խորհրդոյ առաջին գործը պիտի ըլլայ քահանային հետ ամսականի կարգադրութիւնը ընել, քանի որ ցարդ անպայման կերպով կեցած էր: Վարժարանին արգահատելի վիճակը անմիջական նկատողութեան առնել, իր կոշումին գիտակից վարժապետի մը կամ վարժուհւոյ մը պաշտօն տալով: Կանոնաւոր ժամկոչ մը կարգել, և որ ամենէն կարեւորն է ու դժուարագոյնը, պիտեմէն կանոնաւորել և զայն կարելի եղածին չափ հաստատուն կուսակցութիւն մը վրայ դնել աշխատել, Բաց աստի, կան դեռ գործեր որոնք քիչ մտահոգութիւն և աշխատանք չը պիտի պատճառեն թաղ. խորհրդոյ, 1900էն առաջ գոյութիւն ունեցող թաղ. խորհուրդը հաշիւ չէ տուած իր յաջորդին, այդ յաջորդը հաշիւ չէ ներկայացուցած առժամեայ թաղ. խորհուրդին, առժամեայ և խնամակալութիւնն ըստ կարգին:

Ասոնք բաւական կնճառուութիւններ են որոնք սակայն կը կարծենք թէ պատուարժան նորընտիր թաղ. խորհրդոյ բանիբուն ջանից և անձնուէր զոհողութեան շնորհիւ շուտով պիտի յարգարուին:

ԱՐՄԵՆԱԿ

Նիւ-ԵՕՐԿ, 3 Փետրուար

Այդ Դաշնակցականներուն գոյնը հասկըցուեցաւ. այլ եւս գաղտնիք չէ որ անոնց յեղիցած «բաղձալի միութիւն», ցանկալի միութիւն» բառերը բացարձակ կեղծիք են: Միեւնոյն ատեն իրենց կացութիւնը ու ձեռք առած մի-

Ալիի ապաստարարինը. — Յունաց
նե՛ս միանա՛յր ջանի՛ր. — Ալի որ այս
բա՛նանք մի՛թոք շատ մը ստակ եւ հրա-
նք չահեր էր Անգղիացւոցմէ՛, ա՛լ
աներկիւղ ի Իրանէ՛, ապաստմեցաւ
տղորդիւն եւ Յանրա քաջուհիւ ինք-
իւնքը անգլթու թեանց եւ ամպարչու-
թեանց տուաւ. Ո՛ր եւ իցէ հրաման
նարկ էր որ անմիջապէս կատարուէր.

Երէցեանի միջնոգութեամբ իր ունեցած երեք տուները՝ որոնք 1200 ոսկի կարծես, Ազգ. Հիւանդանոցին վրայ փոխանցեցին ու զոյնով տուած է, սա պատմաւոր որ իր կ'ընէր մահէն յետոյ՝ այդ երեք տուները նոյն հաստատութեան սեփականութիւնները ըլլան:

— Գահիրէի Որբախնամ և Ազգատախնամ ընկերութիւններու ի նպաստ տեղւոյն խտրովի Օրէրային մէջ, Ֆրանսական թատերախմբի մը կողմէն փոփոխութիւններ կ'ապրեցնէր. որուն ներկայացում մը տրուեց է. որուն ներկայ գտնուեցին խտրովին եղբայրը, վրաստիմիրովի մեծ դուքսը, Սիամի գահաժողովի իշխանը, զօրավար թագաւոր, Պօղոս Նուպար փաշա, և ուրիշ հայ և օտարազգի բազմաթիւ բարձրաստիճան անձնակազմութիւններ իրենց ընտանիքներով, խտրով 20 ոսկի նուիրեց է: Ներկայացման ընդհանուր ծախքը 100 ոսկիի մօտ զեղչելէ յետոյ, կը կարծուի թէ 250 ոսկիի չափ զուտ հասոյթ գոյացած է: Այս փոփոխութիւն մէկ եօթներորդեւ պիտի զրկուի Պօղոս նպաստից անուակին, և մէկ մասն ալ պիտի բաժնուի վեց Որբախնամ և Ազգատախնամ ընկերութիւններու:

— Եւսթիպի երկրաշարժին փրկատակաց տակ մեռնողներուն թիւը 2000, իսկ փրկած տուններու թիւը 4000 ըլլալը կը հեռագրեն Պաքսէ: Բաւական հայեր կան հոն:

— Լոնտօնի Ուղտախնամ ընկերութիւնը 46 անգլ. ոսկի զրկելով Պատրիարքին, ծանուցած է թէ անուհետեւ կը դադրի հոգալէ խորհրդի որբանոցը: Ուստի որ զոյնով է ծանուցանել սոյն որբանոցի հոգաբարձութեան թէ ալիւս տեղական միջոցներով հարկ է մատակարարել:

մերթ արհամարհող ամեն կրօնքի, իրեն ծաղրածութեան նիւթ մը դարձուցեր էր զանոնք, և իր սրահներուն ձոխութեանց իբրեւ զարդ մը շարած էր սկիւններ և սրբազան անօթներ: և մերթ տէրվիչներուն սպառնալիքներէն սարսափած յոռութներ կը կախէր վիզը, սակայն անմիջապէս ամենապիղծ անառակութեանց մէջ կը ընկնէր: Սուլթան Մահմադ Նախ կակղութեամբ ուղեց շահիլ, բայց ապա յայտնապէս ապստամբ հրատարակեց զանկայ. և Ալի ալ յայտարարութեամբ մը Եպիքոսի և Լիվատիոյ քրիստոնեայքը ջանաց ոտք հանել և ինքզինքը Յունաստանի ազատարար հռչակեց (*): Մաս մը ի Յունաց, թէպէտ քսան տարի միշտ այս բռնաւորը անիծած էին, սակայն ազատութեան յուսով միացան հետը: Միւս կողմէն Բարձրագոյն Դուռն ալ

(*) Ալի փաշա խոստացաւ Յունաց իսկ սահմանադրութիւն մը տալ: Արդէն Իզմիրի մէջ 1808ին ուղեւ իրենց գլուխ ծանցնալ Ալիին որդին Վէլի ֆէրի Գորֆուցի: Պատմութիւն Ազատութեան Յունաստանի: Գլուխ Բ.

— Եւրոպական թերթերու մէջ իրենց խոսքը Միտիմիս բնակիչներ և գրական ամսագրէսը որ «որգան քսաններորդ դարու հայ կանանց» տիտղոսը կը կրէ, ու կը հրատարակուի ծանօթ գրագիտուհի Ալի: Միւսի Պէրլէրեանի տնօրինութեան տակ ի Գահիրէ: Արտիմիսի առաջին թիւը՝ որ 32 երկսիւնակ էջերէ կը բաղկանայ, իր ընտիր ու քննարկ պարունակութեամբ կը խոստանայ հայ իգական սեռին պատիւ բերող հրատարակութիւն մը ըլլալ: Ուստի յաջողութիւն և յարգանքով թիւն կը մաղթենք մեր նոր պաշտօնակցուհի:

Բաժնեկիւնն է տարեկան 12 ֆր. Հասցէ՝
Rédaction de la Revue des Femmes
Arméniennes, Poste Restante
Gaire (Egypte)

ՇԻՔԻՆ ՊԱՐԱՇԱՆԻՅՈ
ԴԻՄԱՆԱԽՈՐ ԵՒ ԱՆԴՈՒՄԱՆ

Ի նպաստ վառնայի Ազգ. Երկսիւն վարժարանին կատարուելիք պարահանգէսը զարմիր նախադրութիւնով ծանուցած էինք, յետոս ձգուած է յառաջիկայ երկուշաբթի փետրվար 18ի գիշերուան, Սանդրալ սրահին մէջ, Տոմարները արգէն ի վաճառ հանուած են, գին 5 ֆր.

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼԻՔ

ԿՈՅՐԵՐՈՒ ՆՈՐ ԳՈՐԾԻՔԸ. — Բարիքի Բէշեղ-Վէրն կոչուած հիւանդանոցին պաշտօնեաներէն Պ. Տիւսո նոր գործիք մը հնարած է: Այս նոր գործիքին շնորհիւ կոյրերը կրնան գիւլ, գրածին շտկել իրենց սխալներ ըրած են, հաշիւներ կառարել ևւն: Ասկէ զատ մասնաւոր կատարելագործութեան մը շնորհիւ կոյրերը պիտի կա-

նպիրոսի և Լիվատիոյ հաւատարիմ հիպոտակքը ոտք հանեց և հրաման տուաւ սպաննելու զբռնաւորը: Այսպէս բոլոր Եպիքոս, Պիլգոսէն մինչև ցիլերմոպիլէ ոտք ելաւ: Անբաւազմութիւն մը առնաւորներու, վաղեց Ալիին աւարը ձեռք ձգելու համար և Սուլթանի հրապարակմամբ քննարկուեց և միտնալու Սուլթան Մահմադի բանակին հետ որ կը յառաջէր բռնաւորէն վրէժը հանելու համար: Լիլի որդիքը՝ Մէհմէտ Վէլի և Սուլթանի չիլիքան գրիմանալ Յունաց, և թողուցին անոնց ձեռքը զՊարկաս, Փրէվէզա և Պէրադ: Օսմանեան բանակը չուցեց Եանիայի վրայ և մեծ վեճանք հասուց: Ի զուր կը ճգնէր Ալի յայպիսի ուժով բանակի մը դէմ կռուելու: հարկ եղաւ որ Եանիայի միջնաբերդին մէջ քաշուի: և հոն, թէպէտ ութսունամեայ, ջանայ խրախուսել իր կողմնակիցը: Ձմեռը վրայ հասաւ և Սուլթան փաշա Տաճկաց սպարապետը, յետ պաշարումը ապահովցնելու: Արթա քաշուեցաւ ձմեռելու:

Նոյն միջոցին Ալի յոյն երիտասարդէ մը լսեց ընկերոս քեան վրայօք և ուղեց ինքն ալ ընկեր գրուելու:

բնան նկարել, ճիշդ տեսողներու նման: Պ. Տիւսո աւելին բերք է իւր գործող աշակերտներուն համար տեսակ մը բարձրագոյն դպրոց սինօսիս կրաֆ հնարք է, որը մասնաւոր գործութեամբ մը կոյրին մասնաւոր տանկէն կանցնի և այսպէսով անոնց տեսնելու պատրանքը կուտայ, այսպէսով կոյրերը կեանքը և բնութիւնը այսպէս առած՝ կը... տեսնեն:

Այս գործիքները գիտութեանց աւարտման ի նպաստէն մէկուն (փետր. 10) մէջ մասնաւոր վիճաբանութեան արժանացան: Ետոս հաւանականութիւն կայ որ քիչ ատենէն անոնք աւելն կողմ պիտի տարածուին:

ԱՆԿԻՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ. — Բանի թիւթ կը հրատարակուի Անգլիոյ կամ երեք միացեալ թագաւորութեանց մէջ, հետեւեալ թիւերը մեզ կը սորվեցնեն: Այս միջոցիս Անգլիոյ մէջ կը հրատարակուին 2457 թիւթեր, որոնք հետեւեալ կերպով կը բաժնուին, 451 Լոնտոնի մէջ, 1467 գաւառներու մէջ, ուրիշ Անգլիոյ մէջ միայն կը հրատարակուին 1918 թիւթեր, անոնցմէ զատ 107 կը հրատարակուի Կալիֆօրնիայի մէջ, 236 Սկոտլանդի մէջ, 176 Իռլանտայի մէջ և 20 հատ անգլիական կղզիներու մէջ:

Ասոնցմէ ամենօրեայ են՝ 195 լոնգլիոյ մէջ, 7 լոնգլիոյ երկրին մէջ, 18 Սկոտլանդի մէջ, 17 Իռլանտայի մէջ, և 4 անգլիական կղզիներու մէջ: Վերջապէս ամբողջ Անգլիոյ մէջ կը գտնուին 2486 մակագրութիւն (տեսակ մը հանգէս) որոնց մէջէն 508 հաւաք սիւնայ կրօնական խնդիրներով կը բաղկան: Այս վերջին տեսակի հրատարակութիւնները սարսափելի կերպով աճած են վերջին տարիներս: ապոցոյց՝ 1846ին Անգլիոյ մէջ միայն 200 մակագրութիւն գոյութիւն ունէին, մինչ այսօր... 2486:

ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ

Յրաններէն և Գերմանիայի հմուտ երիտասարդ մը տրամադիր է այդ երկու լեզուները սորվիլ ուղղորդուել, գոյացուցիչ պայմաններով, դասեր տալ: Դիմել խմբագրութեան:

և այս բանս թշնամաց բանակին մէջ իմաց տուաւ Սուլթանի որդի Գալիլի Պոցարիսի, որ ալ չկարենալով կըռուել ընկերով մը դէմ, հարկ եղաւ որ իր զինակիցներով մէկտեղ Տաճկաց բանակը թողու:

Յոյն կաթաւաքին. — Իփսիլիսիոյն Նոյն միջոցին էր որ Պոցարիսի ձեռքը նամակ մը ինկաւ. յորում կ'ալկէ Գէնտի մտերիմ թագաւորին, կը գրէր առ Իսմայիլ փաշա, ընդհանուր հրամանատար պաշարման, ընկերութեան յայտնուելը: և կը պատուիրէր որ Եանիայի նուաճուելէն վերջը ահաւոր պատերազմով պատահասէ դաւակնցները: Պոցարիս այս նամակը Իփսիլիսիոյն զրկեց, որ արդէն ուրիշ նամակներ ալ ընդունած էր, և որոնք կը նախատեսին իր գանդաղութիւնը և թէ տաճիկ փաշայի մը կը թողուր յունական ազատութեան հիմնարկութեան փառքը: Այն ատեն Իփսիլիսիոյն առանց նայելու ինչ վիճակի մէջ ըլլալը 3,600 ընկերներով անցաւ Փրոնթը և Մուտալիոյ Եան քաղաքին մէջ ապստամբութիւնը հրատարակեց: Աղեքսանդր որ այն միջոցին Լայպպի արքայաժողովոյն գացեր էր, կամ զսլանակից Պետութիւններէն ստեղծու

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բ. ՅՈՒՑԱԿ
Պապատաղէն

Տ. Տ. Մ. Կոզմոգ Բարսեղեան 20 ֆր. Թագաւոր Մելտոնիան 10. Պօղոս Միւտոնեան 10. Գէորգ Յակոբեան 10. Յովհաննէս Թովմասեան 10. Պօղոս Մարտիրոսեան 5. Աբրահամ Աւետիքեան 5. Մ. Գաւապեան 5. Յովհաննէս Հալիթեան 5. Սիմոն Էքմէքեան 3. Փիլիպոս Բարսեղեան 2. Գրիգոր Ռուսուրքեան 2. Մի քանի բարեւէր ազգայիններէ 13. Միհրան Մկրտիչեան 4.

Գումար 104 ֆր.

Գ. ՅՈՒՑԱԿ
Պաքսէ

Տ. Տ. Սամգիս Ուրշիչեան 1. Կրիկորի և Սթէֆանէսքու 10. Յակոբ Կրիկորի 4. Նաչիկ Պօղոսեանովի 1. Միհրան Սթէֆան 4. Ներսիս Պալեան 1. Նաչիկ և Վասիլ Կրիկորեանի 4. Գէորգ Սրապեան 1. Յարու թիւն Պօթիկեան 1. Տիկին Աննա Նաչիկեան 4. Գարիկ և Յովհաննէս Նաչիկեան 2. Յովհաննէս Լուսթրաճի 1. Մկրտիչ Գարիկ 2. Արթիւնովի 2. Նաչիկ Ստեփան 1. Նաչիկ Պաքսէ 1. Սարգիս Ղազար 50 անգ. Յովհաննէս Դաւիթ 1. Տիկին և Տիար Մանէ 2. Տ. Դաւիթ Գէորգեան 1. Լուստար Արիկ Չաքըրեան 2. Մ. Յովսէփեան 1.

Գումար 47.75

Դ. ՅՈՒՑԱԿ
Կալապէն

Տ. Տ. Թէոդորոս Թրախուեան 10. Լուքա Պօղոսեան 5. Սթէֆան Վարդանեան 3. Անտոն Բօքովիչ 2. Յակոբ Թորոսեան 2. Երուսաղ Ոսկերիչեան (Կարնեցի) 3. Անտոն Սողոմոնեան 20. Գրիգոր Յակոբեան (Դահմիս) 5. Միհրան Կարապետեան և Կալապէսիքեան 10. Հաճի Յովսէփ Մանուկեան 3. Սարգիս Կարապետեան 5:

Գումար 68:

(Շարունակելի)

և կամ ամեն կողմ ազատական շարժմունքներէ վախճած զիսիլիսիոյն իր պաշտօնէն ձգեց: Այս բանս հարուած մը եղաւ ապստամբաց. սկսան շուտով և անմիաբանութիւնը մէջեւ տիրեց: Սրբազան գունդը, որուն հրամանատարն էր իր եղբայր Նիկողայոս Իփսիլիսիոյն, քաշու թեամբ կռուեցաւ Դրապաշիանի քով և բոլորովին ջարդուեցաւ: Այն ատեն Աղեքսանդր Իփսիլիսիոյն իր զինակիցները թողուց և Աւստրիա փախաւ (*):

2. Մ. ՆՈՒՐԻՍԱՆ

(Շարունակելի)

(*) Աւստրիոյ Տէրութիւնն ալ գանդակայ եթէր տարի իրիստ բանտի մէջ պահեց ի Մուսթաֆ և ի Թէրէֆէնչեղատ: Յետոյ երբ յունական ազատութեան խնդիրը ուրիշ կերպարանք առաւ, Նիկողայոս Կայսեր խնդիրքով ազատ թողուեցաւ, բայց հազիւ քանի մը ամիս ապրելով մեռաւ:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Շուկայի ընթերցարանի վարչությունը ներկայիս կր յայտարարէ, որ ինք անկարող է նախ կին վաճառեալն օրով կատարուած զեղծումներու մասին (*) պաշտօնական պատասխաններ տալ։

Նոյնպէս վարչութիւնս, նախկին վարչութեան մի քանի անդամներու ընթացքին նկատմամբ ժողովուրդի կողմէն տրուած անհատական վնասները աւելորդ կը համարէ պաշտօնական հաստատել (*):

Ի դիմաց Շուկայի Հայկական Ընթերցարանի վարչութեան Ատենադպիր Ատենապետ Պ. Էսաքաշաեան Աստուծոյ Տոնով, 12 Փետրուար 1902

ՀԱՎԱՏԻՍՍԹԸ
ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

ԹԻԻՐԻՔԻԱ

Կէնք Թիւրքերին Քարիզտէ մէջ իսկ ուսումնական տարիներն ալ իսկական կրթութեան սօրն, պիտի աւելնէ՝ պարզ ֆրանսերէ մէջ ուսուցանելու իրենց թէքար մէջ իսկ թօրանման միտած տէ վերջինը օտարները եղբայր տղա։

Միւլիմ օտարը իւրէ, Տաւատ Մահմուտ բաշանքն իրի մասն տուածը Սապահէտին վէ Լուիֆֆուլազ պէյլէրին տալէ իրէ 47 քիշի մէջ իսկ կէլմիշ իտի։ Պուն լար Արապ, Բուս, Քիւրտ, Արնաւուտ, Չէրքէշ, Եւհուտի, Էրմէնի վէ Թիւրք օլուպ, Մըսլըման, Պուկարիտան վէ Էփրատ տան թօրանմիշ բօլիթիզա գաւազարը իտիլէր։ Պուկարիտան վէ Սըրպարտան քիմէ եօգտը։

Իշպու մէջ իսկ սէքիզ տէֆա ինքն իմա իտուպ, աթիտէքի գարար նամէի էքսէրիլէթի արա իրէ գապու իթմիշ տիր։

«1902 Փետրուար 4-տէ Բարիտէ թօրանման Գօնքէյէ իշթիրաթ իտէն Օսմանլը էնլիսինին մուրախսալարը՝ պալատէ զէք օլընան պէյաննամէքի թէտգըզ իտէրէք, Թիւրքերին շիմտիքի իտաւրէսինէ գարը բրօթէթ իտէրէք, վէ աթիտէքի մագաւտլէրին ինքսարնա միլթիթիգէն չալըզմագ թաահիւտ էլլէրէք։

«1. Հիւքիմէթին իտարլի հա-

(*) Վարչութիւնը ան պաշտօնական կը խոստովանի թէ զեղծումներ կատարուած են։

(**) Ասով ալ կը հաստատուի թէ ժողովուրդը մի քանի անդամներու մասին վնասներ տուած է. այսինքն թէ սա սա ընթացքը ունեցան, արտօքուեցան եւ այլն։ Պաշտօնական ասկէ աւելի բացայայտ չէր կարելի գրել. իսկ թերթ մը ժողովուրդի վնասներուն արձագանքը ըլլալու իրաւունքը կը վայելէ միշտ, երբ հաւաստի աղբիւրներէ կը բղիւխ լուրերը ուստի իրաւունքի մ թիւով մեր պարտքը միայն կատարած էինք։

զըրէսինի սերպէսաիլէթ վէ ատաւլէթ իտարէսինէ թահվիլ իթմէք. շէօլլէքի գանունը էստսինին եէնիտէն թէէսիսի պունը թէմին իտէնէք տիր։

2. Տէվլէթլէր վէ Պապը Ալի պէյինտէ միւսուգտ օլուն ահմետ մէլէր վէ մագաւտլէթ պէյինէթ տիւվլի (*) անքիւմըն՝ քէնտի տէրէօհտէ իթմիշ օլտըզարը վազիթէ վէ ուսումնական իրենց մէջ իսկ նամընա՝ ինքա իթտիրմէք իշին Էփրատ տէվլէթլէրին միւսուտէլէսինի տսվէթ իթմէք, շէօլլէքի պ ինքաւթման պիւթին մէլալիքի օսմանիլէ իսթիթ ստէ իտէ պիւթին։

Մէքքիւր Գօնքէտէ պուրնան էրմէնի մուրախսալար, Մ. Մ. Սիսեան վէ Չապանեան, պու գաւար վերլմէլտէն Էվլի «օիգ պէյնիլիզտէ իթիլաֆ հասըլ իտին, սօնրա կէօրիւ չիլիլ» տէլուպ չըգմըլար ըտը։

Եօգուրտա մուհարրէր օլուն գաւարարտան սօնրա, Գօնքէյինին իսլամ աղլարնտան պաղար, պաշընա Մէլլէրէք թարֆուր լարը, Էփրատ տէվլէթլէրին թիւրքիւ իշթիրինէ միւսուտլէյէ տալէթ իթմէք իսկստսարնա գարը բրօթէթ էլլէմիշ տիր։

Գօնքէ սէքիլիճի, Եանի սօն ինքիմաւնտա Էտի աղլարտան միւրէքէպ Տայիմի պիր Գօմիթէ թային իթտի. պունլարն տէօրտիւ իսլամ՝ Սապահէտին պէյ Մահմուտ բաշալտէ, իսմայիլ քէմալ, իսմայիլ Գաւրի վէ Ալի Հայտար պէյլէր, վէ իշ խրիսթիան աղլար, Միւրքիս պէյ, Ֆարտի էֆէնտի վէ պիր էրմէնի Գօմիթէին լէյիսի Սապահէտ տին պէյ 25,000 ֆրանք գօմիթէյէ թէվտի իսմիշ տիր։

Էնէպի միւսուտլէսինէ մուսալիֆ պուլընանլար իսէ Մէլլէրէքին թաագիպ իթտիկի թարիգ իւզլէ իշթմէք վէ քէնտիլէրինէ օրգան օլարագ Շուրաի-իւնէք նամ պիր թիւրքէ կազէթա չըգարմագ գաւարը վերմիշ օլտըգլարըն Մէլլէրէք եղբայր։

Քէլա մէլլէր կազէթանլըն ալմըլ օլտըլը սօն մալիւմաթա կէօրէ, տայիմի թիւրք գօմիթէսի վէ էրմէնլէր պէյինտէ իթիլաֆ (չամաճանլիթիւ) հասըլ օլմուշ։

— Բարիլ գօնքէսինէ իշթիւրագ իթմիշ օլմագ ճիւրմիւ իրէ Միտհատ փաշանլըն մալտուլը Հայտար պէյին թահթը մուհաթէմէյէ ալընմասըն Սուլթան էմր իթմիշ տիր։

Ապտիւլ Համիտին աէր Եալէրանլըն միւլիլ Ֆուատ բաշա փետր. 13-տէ սիւրկիւն կէօնտէրլիլմիշ տիր։ Պու պապտէ վերլէն թաֆ

(*) Պու նէ մուկալլէյէ տէյու սիւլալ օլընմասընտա, լէյիսի ճէվապէն՝ 1895-տէ էրմէնիտանլըն ալթը վիլայէթի իշին թանգիմ օլընան իսլահաթ ճէվալլէր վէ սալիլէ իշին տիրաւէմիշ։

սիլաթ իւզլէ, պիր վագըթման պէրու մէրգուլը խաֆիլէր թաւագիպ իտէր իմիշ, պու իսէ Ֆուատ բաշալար աղրի կէլտիկինտէն, էթրաֆընր տօլաշան խաֆիլէրի էօլտիւրէնէլիլի իսթար իտէր. 13-տէ տէլալ վէլալէր սաթըն ալուպ խըզմէթ քիւրարարնը գուշանտըրը. պու լէվալէր մէսէլէսինի խաֆիլէրի էթրալըգա պիւտիլիլէր, անլըն իւզէրինէ բաշանլըն գօնաղը տահա զիլատէ խաֆիլէրտէն իհաթէ օլընրը, վէ բաշա բէնշէրէսի գարընընտա քի ճամի պագշէսինտէն կէօզէթմէքտէ օլուն խաֆիլէրի տաղըմագ իւշին խըզմէթ քիւրարարնա էմր վերիր. պունլար տայիկի իտուպ խաֆիլէրի գօլմագ իսթէմէլէրինտէ գալկա հասըլ օլտըգ թարս ֆէնտէն սիլահա տալրանլըր, նիհալէթ 5-6 քիշի ետալէնիլ վէ իշիսի էօլմիշ տէնր լիլօր։ Վուգուի հու սաթթընտա Երտըզա իսպար օլընրը. էրթէսի սապահ Ֆուատ բաշա Երտըզտան չըղըրըրը։ Օրատա նէլէր կէլտի պիլինմէյօր. եալընըլ էօլլէնտէն սօնրա, Մուլթանլըն իղլէքտին նամ մայլէթ վագըր իրէ բաշա Պէրուլա կէօնտէրլիլ. զանիլալ թա կէօրէ, անա օրալարտա պիր մէմուրիլէթ վէրիլէնէք, Բաշայի մէրգուլ օն րուս-թիւրք մուհարէպէսինտէ իպարալ իթտիկի սէճաթլարլէ թէրֆիլ րուլպէ իթմիշ օլտըլը կիպի «Էլէնա Գահրամանը» թէմիլէ օլընմըլ ըտը, վէ պու սէպէպլէտէ Սթանպուլտա բէք սէրպէթ վէ բերվարը պիր վագիլէթ քէսպ իթմիշ իտի. 1896 զըրկընընտա պիր թագըմ էրմէնիլէրի էօլիւմ թէնլիքէսինտէն գուրթարմըլ տըր։

— 1896-տա էրմէնի զըրկընլարէն անասընտա միւլթէլարըր օլուն ինկիլիլ թապաալարըն զիլան վէ զարալարընա մագապիլ Պապը Ալիտէն թալէպ օլընան թագմիւնա ինկիլիլ սէֆարէթինէ էօտէնմիշ օլտըլը Սթանպուլտան Լօնտար կազէթալարընա պիւտիլիլմիշ տիր։ Ֆագաթ թիւրք հիւքիմէթի հազըրմիլ սէլթի իթմէք իշին էօտէնէն ագէ Արմա թօն շիւքէթինէ սըբարըլ վերիլէն վագըրարըն հէսապընա մահ սուպէն էօտէնիլտի տէյու իլան իթմիշ տիր։

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Էվլէրէ բագալ կիւնիւ Եկի զեցիտէ Մ. Բրէֆէնին վէ սալթր զէվալթըն հազըր պուլունմալարը միւսաթիլէլ, Ֆէխամ. Բրէնս Ֆէրտինանտ վէ Բէնս Պօրիս հազարթընա տուա օգուլմուշ օլտըլը Մ. Բէֆէտէն պա թէլէկրաֆ Սօֆիայ սարգ օլմըլ օլուպ. Ֆէխամ. Բրէնս վէքեալէթէն վարնա էրմէնիլէրինէ թէվլիլ օլընմագ իւզլէ պիր թէշէքքիւրնամէ գապուլ օլընմըլ տըր։

— Սթանպուլթիլէր, շիմտիքի հիւքիմէթ բարթիսի՝ Եանի Ֆան. քօլիլթիլէր իրէ պիրլէշմիլէր տիր, իշպու իթթիթագ սէպէպի իրէ Սթանպուլթիլէր խարիճէն Ս. Երտըզա բօլիթիգաւրնը թաւագիպ իթմէքտէն վալ կէլուշ, Բուս բօլիթիգաւրնա մէլլ կէօսթէրմիլէր տիր։

Սթանպուլթիլէրին շիմտիքի լէյիսի Մ. Բէթքօլ իշպու թէպտիլ բօլիթիգաւ սէպէպինի շու եօլտա իլլաշ իթմիշ տիր։

«Պունտան էվլէլ Բուսիանլըն բօլիթիգաւր Պուկարիտան իսթիլալիլէրինէ մագաւրաթլը կէօրտիկիլթտէն Ս. Երտըզա բօլիթիգաւրնա մէլլ վերմիշտիք, ֆագաթ պիր սէնէտէն պէրու Բուսիա Պուկարիտան հուգուգր իսթիլալիլէրին թանըլուպ, սոսթանէ տալրանմագտա օլտըլընտան, պիլ տալիլ՝ պունտան պէօլլէ՝ Պուկարիտա սէրպէստիլէթ պալա իտէն պէօլիլը գարտալըմըգա սաթիմի մուհապէթլէ պաղանըրը»։

— Էօնլմիւրտէքի բագալ կիւնիւ ինքա օլընաճագ մէպուս ինքիլապալթ միւսաթիլթլէ, Ֆան. քօլ-Սթանպուլթիլէր բարթիսի վարնա սանճաղը իշին աթիտէքի զէվալթը քանտիտա կէօսթէրմիշ տիր։

- Վարնա շէնիլ իշին
- Մ. Բէթքօլ Պագրէնէք
- » Թօնի Բէթքօլ
- Վարնա քէօլլէրի իշին
- Մ. Կէօրկի Գոստաթիւնօք
- » խրիսթի վասիլէք
- Պալալ գագաւր իշին
- Մ. Կէօրկի Բասարօք
- » Եօրտան Նօվէք
- Տօպիլ գագաւր իշին
- Մ. Կէնչօ խ. Վիթանօք
- » Տիմիր Ալմանսօք
- » Հիւսիւ Էֆէնտի
- Բրօլաթի գագաւր իշին
- Մ. Լալար Տուքօք
- » Կալիլ Գօնքօք
- » Բիլա Պէյ
- Գոշրտընալ գագաւր իշին
- Մ. Բէթքօլ Տրակուլէք
- » խալիլ Պէյ

ԹԱՏՐՈՆ ՍԱՆԴՐԱԼ

Յաւաշիկայ ուրաւ գիշեր ժամը 9-ին թատերասեր երիտասարդաց կողմէ պիտիներկայացուի Զէյնուդին Յաղաւալը, ողբերգութիւն հինգ արար և մէկ կենդանի պատկեր։

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

Վանայ Միստան գիւղէն Գասպար Աստուրեան անուն երիտասարդին մայրը երկար ժամանակէ ի վեր իր այդ զաւակէն տեղեկութիւն ստացած չըլալով, թախանձազին կը խնդրէ մեղմէ ծանուցանել թէ՛ ով որ իշխալ Գասպարի հասցէն կամ որ կողմ դռնուլը գիտէ՝ հաճի իմացնել Սուլիմա Հայոց եկեղեցին Արթ. Տէր խաչատուր հօր։

Одговорникъ Н. Драгулевъ
Պեչ на Хр. Н. Войниковъ—Варна